

TIL
Kunnskapsdepartementet
KD
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Oslo, 07.11.2016

Deres ref:

Vår ref: Anne K. Eggen Lervik/ 15-33231

Hørings svar NOU 2016:7 Karriereveiledningsutvalgets sluttrapport

Hovedorganisasjonen Virke viser til [høringsbrev](#), datert 22.07.2016.

Hovedorganisasjonen Virke representerer 20 000 virksomheter med 225 000 ansatte i bredden av næringslivet og frivillig sektor. Blant våre medlemmer har vi også over 200 private utdanningsinstitusjoner på alle nivåer i utdanningsløpet; grunnskoler, videregående skoler, fagskoler, folkehøyskoler, høyskoler og vitenskapelige høyskoler. Virke er derfor svært opptatt av utdanning, både fra et tilbyder- og et mottakerperspektiv.

Virkes synspunkter kan oppsummeres i følgende punkter:

- Virke mener etablering av partnerskap for karriereveiledning i fylkene er unødvendig byråkratiserende
- Virke mener viktige aktører og samarbeidspartnere bør koples direkte til karrieresentrene
- Virke mener et nasjonalt nettsted for karriereveiledning bør koples til Utdanning.no
- Virke mener karriereveiledere må ha egen stillingskategori
- Virke mener at krav om mastergradsutdanning i karriereveiledning er for snevert kompetansekrav
- Virke mener vi trenger gode systemer for kompetanseutvikling for integrering

Hovedorganisasjonen Virke

Besøksadresse:
Henrik Ibsens gate 90
NO 0255 Oslo
Postadresse:
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 56 17 00
E-post
info@virke.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org nr.
970 134 646 MVA

www.virke.no

Oppsummert

Virke ser det svært positivt at det utvikles et *helhetlig system for livslang karriereveiledning for alle*. Karriereveiledning er en kompetansedriver som har betydning for alle i ulike livsfaser – under utdanning, i arbeid, utenfor arbeid eller i forbindelse med omskolering. Karriereveiledningsfeltet er et sentralt kompetansepolitisk virkemiddel, men trenger større anerkjennelse for dette i utdanningssystemet og akademien. Livslang karriereveiledning kan ikke defineres inn i bokser – der hver institusjon innenfor grunnopplæring, videregående opplæring og høyere utdanning har sitt eget system. Karrieresentrene bør videreutvikles til robuste faglige enheter som kan tilby profesjonell karriereveiledning for alle. Det er viktig med et nasjonalt organ for et helhetlig system, men ikke ytterligere inndelinger på fylkesnivå. Her foreligger det per i dag mange sterke fagmiljøer innenfor karrieresentrene som bør videreutvikles.

Virke vektlegger spesielt:

- **Karrieresentrene vs fylkesvise partnerskap for karriereveiledning**

Virke mener det er unødvendig, i beste fall byråkratiserende, å etablere både fylkesvise partnerskap for karriereveiledning, i tillegg til karrieresentrene. Per i dag finnes det mange gode karrieresentre i Norge. Disse sentrene bør være driverne på fylkesnivå og knytte til seg relevante parter for utvikling av feltet. Partene må være dedikerte personer som har fokus på funksjon og handling og ikke representasjon.

- **Kompetansekrav til karriereveiledere og faglig utvikling av karrierefeltet**

Karrieresentrene må utvikles til robuste og lett tilgjengelige steder for alle. Karrieresentrene sitter med mye kompetanse som kan deles og utvikles med samarbeidsaktører fra utdanningen, voksenopplæring, arbeidsliv og NAV. Karrieresentrene bør lage systemer for kompetansedeling og utvikling. Masterutdanning er ikke den eneste måten å fastsette kompetansekrav til karriereveiledere på. Kompetanse erverves på mange arenaer og det bør likestilles og verdsettes.

Virke mener etablering av partnerskap for karriereveiledning i fylkene er unødvendig byråkratiserende

Virke mener at dagens modell for partnerskap i fylkene ikke fungerer godt nok. På bakgrunn av dette støtter ikke Virke å videreføre dagens modell. I tillegg mener Virke at en videreføring av partnerskap på fylkesnivå vil gi et unødvendig ekstraadd. Virke foreslår videre at karrieresentrene får et utvidet mandat til å knytte til seg relevante samarbeidsaktører.

Virke støtter at det bør være en nasjonal enhet som koordinerer og sikrer god kvalitet på karriereveiledningen. De er naturlig å peke på Vox som den ansvarlige enheten, men Virke mener Kunnskapsdepartementet også bør inkluderes for å sikre at karriereveiledning anerkjennes som et kunnskaps- og kompetansefelt.

Karriereveiledningspolitikken har berøring både med arbeidsmarkedspolitikken, utdanningspolitikken og integreringspolitikken. Politikken på området utvikles i ulike

Departementer og underliggende etater. Kryssende interesser og sektorbehov og ulike politiske agendaer påvirker valg og prioriteringer innenfor hver ministers politikkområde. Det er til dels mangelfull statlig samordning og ingen felles strategi. Karriereveiledningsfeltet er stort og krever tverrdepartemental tilnærming for utvikling av nasjonalt kvalitetsrammeverk koordinert med arbeidet om en nasjonal strategi for kompetanse. Forslaget om nasjonalt kompetansepolitisk partnerskap bør derfor inkludere flere departementer; Arbeids- og sosialdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, og Nærings- og fiskeridepartementet.

Virke mener viktige aktører og samarbeidspartnere bør koples direkte til karrieresentrene

Det kan se ut som anbefalingene skiller mellom partnerskap for karriereveiledning og karrieresentre – som to uavhengige organ. Vi mener viktige aktører og samarbeidspartnere bør koples direkte til karrieresentrene. Eksempler på aktører som bør være knyttet direkte til karrieresentrene er kommuner, NAV, introduksjonssentre for fremmedspråklige, etablerertjenesten, næringsforeninger, kommunale- og fylkeskommunale voksenopplærings-sentre(OPUS), opplæringskontorer med mer. Målet er dedikerte aktører som utvikler karriereveiledningstjenester med høy kvalitet, god synlighet og økt tilgjengelighet. Tilgang til karriereveiledning må være for alle – ikke med aldersgrense 19 år, som foreslås i høringen.

Virke mener et nasjonalt nettsted for karriereveiledning bør koples til Utdanning.no

Virke støtter forslaget om å etablere et nasjonalt nettsted for utdanning og karriere, og at det etableres i tilknytning til nettstedet utdanning.no. Virke mener det er viktig at e-veiledningstjenesten knyttes opp til eksisterende karrieresentrene og utøves av karriereveiledere lokalt.

Virke mener karriereveiledere må ha egen stillingskategori

Virke støtter at opprettelsen av karriereveiledere må gjøres som en egen stillingskategori, helt uavhengig av undervisningsstillingenes avtaleverk. Dette for å unngå at kravet om undervisningskompetanse får sterkere fokus enn karrierekompetansen. Det kan også gi muligheter for å ansette andre relevante yrkesgrupper i skolen som karriereveiledere. Virke støtter forslaget om å innføre et karriereveiledningsfag for elever på studiespesialiserende utdanningsprogram, men mener det samme tilbudet må gis yrkesfaglige elever.

Virke mener krav om mastergradsutdanning i karriereveiledning er for snevert kompetansekrav

Det foreslås krav om mastergradsutdanning i karriereveiledning for karriereveiledere og lærere som skal undervise i utdanningsvalg. Virke mener dette blir for snevert og støtter ikke forslaget. God systeminnsikt på utdanningsveier, kjennskap og erfaring med arbeids- og næringsliv, kjennskap til organisasjoner, er vel så viktige kompetanser for å fylle en slik stilling. Dette er kompetanser som læres på flere arenaer enn på en høyskole eller et universitet. Vi tror NICE sine beskrivelser av kjernekompetanser er en god utvikling av kompetansestandard. For å kunne utføre oppgaver innenfor områdene i karriereveiledning som Career Advisor, Career Professional og Career Specialist, kreves det ulik kompetanse. Vi støtter ikke NICEs anbefaling om at denne kompetansen utelukkende dekkes gjennom utdanning på nivå 7 i høyere utdanning, for eksempel mastergrad eller diplomutdanning i karriereveiledning. Svært mange av NICEs definerte kompetanser kan dekkes gjennom relevant praksis og erfaring. Karriereveiledning er et politikkområde som er innvevd i

kompetansepoltikken der anerkjennelse av kompetanser erhvervet på flere områder er likestilt. Veilederens kompetansetrygghet hviler på flere komponenter, som veiledningsmetodikk, inkluderingskompetanse, arbeidsmarkedskompetanse, relasjonskompetanse og bevissthet og kunnskap om disse emnene. Videre kan nevnes relevante kompetanseområder som: kunnskap fra arbeids- og organisasjonspsykologi, kunnskap om arbeidsmarked og utdanningsveier, kunnskap om rekrutterings- og jobbsøkningsprosesser.

Vi foreslår derfor følgende kompetansekrav:

"For å kunne utføre oppgavene på en profesjonell måte er det nødvendig at veilederen har variert erfaring fra arbeidslivet og relevant kompetanse som kan hjelpe den som oppsøker veiledning med komplekse situasjoner knyttet til valg og overganger, tilpasse veiledningen til ulike grupper, etablere og delta i nettverk, utvikle veiledningstilbudet, følge etiske retningslinjer og være talsperson for karriereveiledning."

Erfaringer viser at profesjonaliseringen av feltet nettopp drives frem av karriereveilederne selv. Karrieresentrenes kompetanse og kunnskapsbase bør gjøres tilgjengelig for opplæring av karriereveiledere i grunnopplæringen gjennom kompetansedeling. Hospiteringsordninger i arbeidslivet er en annen måte. Et annet område i karriereveiledningsfeltet er å bidra til at veisøker utvikler Career Management Skills(CMS). Disse ferdighetene inkluderer bevissthet rundt egen kompetanse som inkluderer kunnskap, ferdigheter, verdier, holdning og utfordringer. Dette krever kompetanse hos veileder om muligheter i arbeidsliv og utdanning og gode systemer for nødvendig informasjonssystemer som absorberer et stadig endret arbeidsliv. Spørsmålet om hvordan det kan tilrettelegges for selvfornyende kompetanse prosesser for karriereveiledere. Vi vet i dag at Fremtidens kompetansekrav er "hybride" og stadig i endring. Viser her til Virkes siste rapport om [Fremtidens arbeidsliv](#).

Vi stusser over at fagskoler og folkehøgskoler er satt sammen til en egen klassifisering. Fagskolene er en del av høyere utdanningsnivå og må klassifiseres deretter.

Virke mener NAV trenger mer kompetanse innenfor karriereveiledning

Virke er enig i at veiledere i NAV trenger god kompetanse innenfor karriereveiledning. Det er nødvendig med god systeminnsikt i utdanningsveier. I tillegg trenger NAV veileder å øke sin arbeidsmarkedskompetanse jf. [Ekspergruppen som har gjennomgått arbeids- og velferdsforvaltningen](#). Her står: "Samlet sett viser evalueringen at når det settes inn ekstra innsats og jobbes systematisk med kunnskapsbasert utvikling av oppfølgingsarbeid, som samtidig styrker de ansattes veiledningskompetanse, gir dette mer positive resultater for brukerne (...) Kartleggingene antyder at arbeidsmarkedskompetansen fortsatt er varierende og moderat blant ansatte ved NAV- kontorene." Virke er kjent med at karrieresentre i noen fylker samarbeider med NAV om utvikling av NAV veilederens karriereveiledningskompetanse. Virke mener karrieresentrene bør spille en viktig rolle i arbeidet fremover.

Virke mener vi trenger gode systemer for kompetanseutvikling for integrering

Målet med karriereutvikling for integrering er å finne gode systemer for kartlegging og bruken av deres kompetanse. For Virke innebærer kvalitet i karriereveiledning at vi har effektive systemer både med tanke på tidsbruk, kostnader og målrettethet. For flyktninger vil det være avgjørende å få en veiledning som er like god inn mot arbeidslivet som mot utdanningssystemet. Vi er derfor opptatt av at karriereveiledningen baseres på god kunnskap om ulike typer arbeidsmarkeder. Vår erfaring er at NOKUT har et fagmiljø for

vurdering av utenlandsk utdanning og kompetanse som gjør gode vurderinger og gir god informasjon til arbeidsgiverne. NOKUT har gjennomført en pilot med kvalifikasjonsvurdering for flyktninger som arbeidslivets parter har bidratt til og hvor resultatet er veldig lovende. Virke ønsker derfor at NOKUTs metode for kvalifikasjonsvurdering av flyktninger blir et hovedspor i den videre utviklingen av karriereveiledning for flyktninger. Det elektroniske selvregistreringssystemet som er under utprøving kan gi nyttig informasjon til NOKUTs vurderingsprosess. Vi er derimot usikre på målrettethet og kvalitet i den prosessen regjeringen har skissert om at det er karrieresentrene som skal ta den videre veiledningen av flyktingene basert på egendokumentasjonen. Vår erfaring er at de fylkesvise karrieresentrene fungerer veldig ulikt og at de generelt har sin styrke i å veilede inn mot videre utdanning og ikke inn mot arbeidslivets kompetansebehov og muligheter for internopplæring kombinert med jobb.

Viser for øvrig til Virkes uttalelse sammen med partene om karriereveiledningsutvalgets sluttrapport.

Stian Sigurdson
Leder arbeidslivspolitik

Anne K. Eggen Lervik
Seniorrådgiver